

ТЭАРЭТЫЧНЫЯ І ПРАКТЫЧНЫЯ ЗАДАЧЫ ВЫКАРЫСТАННЯ НАРОДНАЙ ПЕСНІ Ў ДАШКОЛЬНЫХ УСТАНОВАХ

Падрабязную характарыстыку паэтычнага і меладычнага зместу беларускага дзіцячага фальклору зрабілі Г. А. Барташэвіч і В. І. Ялатаў у акадэмічным выданні «Дзіцячы фальклор». Таму аўтары пры падрыхтоўцы дапаможніка свядома імкнуліся звярнуць асноўную ўвагу на тэарэтычны і практычны бок выкарыстання дзіцячага фальклору ў дашкольных установах. Справа ў тым, што на практыцы ў дашкольным выхаванні мізэрна мала ўдзяляецца ўвагі нацыянальнаму фальклору. У той жа час беларускі народ мае багатую фальклорную спадчыну. Зараз, калі так востра ставіцца пытанне аб развіцці культуры кожнай нацыі на дзяржаўным узроўні, нельга мірыцца з абыякавымі адносінамі да традыцыйнага фальклору.

Як гэта ні парадаксальна, але да сённяшняга часу няма ніводнага зборніка, у якім былі б змешчаны ўсе фальклорныя песенныя жанры і які адрасаваўся б самым маленькім. Шматлікія выданні асобных жанраў, якія прызначаюцца дзецям, не могуць даць поўнае ўяўленне аб багаці традыцыйнага фальклору.

Аўтары ставілі сваёй мэтай уключыць у дапаможнік усе традыцыйныя жанры, даць тэарэтычныя, метадычныя, мастацкія парады і каментарыі, перш за ўсё музычным кіраўнікам і выхавацелям, як працаваць над засваеннем матэрыялу з дзецьмі, улічваючы іх узроставаы асаблівасці.

Сувязь фальклорных жанраў у жывым бытаванні, як ніводная галіна мастацкай культуры, адпавядае цэльнасці і вобразнасці дзіцячага светаўспрымання. Менавіта таму ў наш час павінна звяртацца пільная ўвага на засваенне фальклору, пачынаючы з першых дзён жыцця дзіцяці. Цяжка заўважыць, калі ў самых маленькіх дзяцей выпрацоўваецца пачуццё сваёй Айчыны. Але ж не выклікае сумненняў, што аблічча Радзімы ў маленстве ўзнікае ўжо пры першым знаёмстве з народнай творчасцю, асабліва фальклорнымі песнямі.

Кожны народ мае песні, якія створаны спецыяльна для дзяцей. Ёсць яны і ў беларускага народа.

Засынае дзіця, а над ім чуецца ласкавы голас маці:

Люлі-люлі, люляшу,
Я дзіцятка калышу,
Нітачку звіваю,
Песеньку спяваю.
Як саю я нітачку
Дзіцятку на світачку,
Астануцца кончыкі
Дзіцятку на штончыкі.

Гушкаючы дзіця, маці спявае немудрагелістую песеньку, якую чула неаднойчы ад сваёй маці ў далёкія гады дзяцінства:

Баю-баю-баенькі,
Люлі-люлі-люленькі,
Прыляцелі гуленькі,
Селі яны ў люленькі,
Сталі яны гуркатаць,
Дзіцятка калыхаць,
Маўчы, маўчы, не крычы.

Гэтыя песенькі, з якімі знаёміцца дзіця ўпершыню ў сваім жыцці, і ёсць калыханкі — найбольш распаўсюджаны жанр дзіцячага фальклору. Калыханкі — гэта вялікае багацце беларускай народнай творчасці. Яны вельмі разнастайныя па зместу. Мяккасць, пяшчотнасць маці ў некаторых калыханках спалучаецца з трывогай за лёс свайго дзіцяці:

Люлі-люлі-люлі,
Усе дзеткі паснулі,
А ты, мой сыночак,
Не спіш, не гуляеш,
З катком размаўляеш
Аб мужыцкай долі
Ў панскай няволі
Без хлеба, без солі,
Без праў чалавечых...

Відаць, цяжка жылося чалавеку, калі нават у калыханках ён не забываў аб сваёй беднасці, аб галодным жыцці дзяцей.

Старадаўнія фальклорныя песні і цяпер гучаць, калі нам сумна, цяжка або весела:

Лады-лады-ладкі.
— Дзе былі? — У бабкі!
— Што елі? — Кашку!
— Што пілі? — Бражку!
Кашкі паелі,
Бражкі папілі,
На галоўку селі,
Пырх — і паляцелі.

У гэтых маленькіх песеньках ёсць якасці, якія неабходны для развіцця першых музычных навыкаў. Слухаючы або выконваючы просты напеў, які складаецца з адной-дзвюх нот, дзеці развіваюць пачуццё рытму, вучацца ўзмацняць гучанне на моцных долях такта, разумець і адчуваць характар музычных твораў. Першыя музычныя ўражанні спрыяюць таксама далучэнню дзяцей да беларускай культуры з маленства, выходзяць пачуццё Радзімы.

Ужо першыя дзве групы ранняга дзіцячага ўзросту выказваюць прыкметы радасці, ажыўлення пры першых гуках знаёмых песенек, калі слухаюць іх у выкананні выхавацеля. Малышы сваім гуленнем быццам удзельнічаюць у музычным працэсе. Нескладаныя калыханкі, забаўлянкі, як і скокавыя, выклікаюць у іх станоўчыя эмоцыі і першыя эстэтычныя крытэрыі. Таму выхавацелю трэба не забываць аб мастацкіх якасцях гэтых песенек, уключаючы іх у праграму заняткаў для дзяцей гэтага ўзросту.

Праграма музычнага выхавання ў дзіцячым садзе павінна будавацца на прынцыпах пераемнасці. Новы фальклорны матэрыял засвойваецца на падмурку ранейшых ведаў. Перш чым уключаць

у рэпертуар новы твор, лепш паўтарыць што-небудзь з мінулага, падобнага па мелодыцы, рытму і вобразу.

Як вядома, дзеці ўспрымаюць навакольныя з'явы запаволена. Гэта датычыць і песні. Таму з дзецьмі дашкольнага ўзросту трэба выкарыстоўваць мелодыі ў спакойным, запаволеным тэмпе. Стамляюць дзяцей і доўгія музычныя фразы. Улічваючы гэта, у работу з імі трэба ўключаць невялікія песенькі з яскравымі, меткімі вобразамі.

Многія народныя песні адпавядаюць адзначаным патрабаванням, якія адрасуюцца дзіцячаму музычнаму рэпертуару.

Музычнае выхаванне дзяцей павінна ажыццяўляцца ў адпаведнасці з узроставымі асаблівасцямі, у прыватнасці, з улікам пабудовы і развіцця іх галасавога апарату. Поспех далейшага яго развіцця залежыць ад правільнай метадыкі падбору песеннага матэрыялу і работы над вызначаным творам.

Асаблівасці галасавога апарату дзіцяці заключаюцца ў тым, што ён вельмі далікатны і падатлівы. Храсткі гартані эластычныя і гібкія. Дзіцячая гартань у адрозненне ад дарослай менш у 3—5 разоў. Кароткія і тонкія галасавыя звязкі ствараюць вузкую галасавую адтуліну. Невялікі дыяпазон дзіцячага голасу можна растлумачыць тым, што паверхня змыкання звязак галасавога апарату параўнальна невялікая. Таму дыяпазон голасу дзіцяці малодшага ўзросту абмяжоўваецца інтэрвалам тэрцыі, а ў старэйшым прыкладна актавай. Трэба адзначыць таксама меншую ёмістасць лёгкіх у параўнанні з дарослымі, невялікую сілу іх мышц і дыяфрагм, што мае важную ролю ў спевах.

Улічваючы ўзроставыя асаблівасці галасавога апарату дзяцей, у музычнай рабоце з імі проста неабходна выкарыстоўваць даступныя фальклорныя песні, якія не толькі адпавядаюць вакальным магчымасцям апошніх, але і зразумелыя і блізкія па свайму месцу.

Падбіраючы тэксты песень, трэба ўлічваць узровень моўнага развіцця дзіцяці і далейшага ўдасканалення яго сродкамі спеваў. Абучэнне спевам не павінна з'яўляцца моцным, каб голас дзіцяці быў чуваць сярод іншых галасоў. Такая няправільная метадыка з боку кіраўніка прыводзіць да сапсавання галасавога апарату дзіцяці, адмоўна ўздзейнічае на яго музычнае выхаванне.

Чалавечы голас наогул надзвычай далікатны інструмент. А што датычыць дзіцячага голасу, то ён асабліва ломкі. Калі ў дзяцінстве, як кажуць у народзе, сарваць голас, то чалавек у далейшым не будзе спяваць ніколі.

Гучныя спевы або крык наносяць дзіцячаму голасу непараўнальную шкоду. Аб гэтым павінны заўсёды памятаць і бацькі, і музычныя выхавальні дзіцячых садоў, і хормайстры дзіцячых харавых калектываў. На жаль, на практыцы іншы раз назіраецца недастатковая ўвага ахове дзіцячага голасу. Спяваць трэба не напрагаючыся, натуральна. Спяваць занадта высока або занадта нізка таксама нельга, таму што голас пры гэтым страчвае гучнасць і моц. Толькі выконваючы гэтыя патрабаванні на практыцы дзіцячы голас магчыма з поспехам развіваць.

Як вядома, асабліва крычаць хлопчыкі. Такі крык псуе галасавы апарат. Вось чаму беларускі музычны фальклор, змешчаны ў дапаможніку з улікам асаблівасцей дзіцячага голасу, у зручных танальнасцях жыватворна адбіваецца на яго станаўленні і развіцці.

Моцныя спевы выклікаюць напружанасць галасавых звязак, а гэта можа прывесці да страты голасу назаўсёды. Акрамя адзначаных недахопаў пры такіх спевах трэба падкрэсліць, што крык наогул прытупляе развіццё музычнага слыху.

Музычныя задаткі сустракаюцца ўжо ў раннім дзяцінстве. Сярод розных уражанняў, якія дзіця атрымлівае з першага дня нараджэння, ёсць і музычныя. Да іх адносяцца перш за ўсё голас маці з яе песенькамі, гукі дзіцячых музычных цацак. Музыка выклікае актыўную рэакцыю дзіцяці. Яно вылучае музыку ад іншых уражанняў, прыслухоўваецца, ажыўляецца, засяроджвае на ёй увагу, іншым часам пачынае падпяваць даросламу.

Улічваючы становае ўздзеянне музыкі на дзіця, трэба выкарыстоўваць яе як сродак яго выхавання. Разам з педагагічным уздзеяннем музыка мае багатыя магчымасці для эмацыянальных адносін дарослага з дзіцем.

Дзеці чацвёртага года жыцця ўжо валодаюць магчымасцю адрозніваць у творах рэгістры, тэмбры гучання двух-трох музычных інструментаў, вызначаюць нюансіроўку (ціха і моцна), пазнаюць знаёмыя песні і п'есы.

Слухаючы розныя па тэмбру і вышыні гучання музычныя цацкі, дзеці атрымліваюць вопыт першапачатковых музычных уражанняў. Яны самі пачынаюць выконваць рытмічныя дзеянні бразготкамі, стукаюць палкай па барабану.

Дзіцячыя галасы не маюць шырокіх тэсітурных магчымасцей, ім больш зручны невялікія дыяпазоны. Гэтаму аб'ектыўнаму крытэрыю якраз і адпавядаюць народныя песні. Менавіта таму народна-песенная творчасць фарміруе аснову дзіцячага музычна-слыхавога вопыту.

Народная песня з'яўляецца важным сродкам фарміравання пеўчых навыкаў дзяцей. Яна не толькі валодае вялікім вакальна-педагагічным патэнцыялам, але і з'яўляецца эфектыўным сродкам ідэяна-эстэтычнага і маральнага выхавання дзяцей. Тлумачыцца гэта тым, што многія фальклорныя песні дасканалыя па форме, высокаідэйныя па зместу і даступныя для выкарыстання дзецьмі. Гэтыя песні прасякнуты светаадчуваннем і светаўспрыманням самога народа, аб'ектыўна адлюстроўваюць яго мінулае і сучаснае жыццё.

Каштоўныя вакальныя магчымасці народнай песні недастаткова выкарыстоўваюцца ў дашкольных установах. На жаль, такое становішча тлумачыцца шэрагам аб'ектыўных і суб'ектыўных прычын: дашкольныя ўстановы не забяспечаны патрэбнай колькасцю зборнікаў беларускіх народных песень, не распрацавана сама тэма выкарыстання беларускай народнай песні ў фарміраванні пеўчых навыкаў самых маленькіх. Гэта стварае для музычных кіраўнікоў і выхавальцаў вялікія цяжкасці ў падборы неабходных твораў на кожным этапе абучэння і выхавання дзяцей.

Да суб'ектыўных прычын, якія перашкаджаюць засваенню песеннай спадчыны ў дзіцячых установах, трэба аднесці недаацэнку вакальных магчымасцей народнай песні асобнымі музычнымі кіраўнікамі і выхавацелямі, а часам і проста зняважлівыя адносіны да яе. Такія кіраўнікі і выхавацелі лічаць, што народная песня прымітыўная. Гэта думка ў аснове сваёй няправільная і шкодная.

Як вядома, дзіцячыя пеўчыя галасы небагатыя ў тэмбравых адносінах, невялікія па аб'ёму і слабыя па сіле гучання. Вось чаму дзецям для выпрацоўкі асноў вакальных навыкаў у першапачатковы перыяд навучання востра неабходны народныя песні, найбольш простыя і зручныя для іх галасоў.

У дапаможніку падабраныя песні невялікія па дыяпазону і зручнай тэсітуры, якія маюць павольны і ўмераны рытм, дасціпны акампанемент і мастацкую каштоўнасць. Перавагу атрымалі песні без шырокіх інтэрвалаў, улічвалася таксама фартэпіяннае суправаджэнне, якое павінна дапамагаць спеваку і з'яўляцца простым па сваёй фактуры.

Мелодыя народнай песні ў асноўным паступенная і хвалепадобная. Развіццё меладычнай лініі ў зыходзячым напрамку чаргуецца з квартовымі, радзей — квінтовымі скачкамі ўверх.

У дапаможніку змешчана шмат песень з невялікай інтэрвалакай, якая дае магчымасць маленькім дзецям авалодаць творами без спецыяльна падрыхтаванай перабудовы мышц галасавога апарату.

У ладавай структуры народных песень пераважаюць мажор, натуральны і гарманічны мінор.

Размеры песень часцей за ўсё цотныя і няцотныя, радзей — складаныя і змешаныя. Пералічаныя якасці даюць магчымасць лічыць усе сістэматызаваныя творы зручнымі ў вакальных адносінах.

Народныя песні не насычаны глыбокім драматычным зместам, у іх няма яскравых дынамічных кантрастаў.

Гэтыя песні захоўваюць мышцы гартані дзіцяці і саму гартань ад зажымаў і як вучэбна-педагагічны матэрыял асабліва каштоўныя тым, што размешчаны на цэнтры дыяпазону яго голасу.

Такім чынам, народная песня адрозніваецца непаўторнай вакальнасцю. Але для таго, каб вакальна-мастацкія каштоўнасці яе выкарыстоўваліся належным чынам, музычны кіраўнік павінен дасканалавалодаць навыкамі падбору народнай песні. Умела падабраная песня развівае ўсе кампаненты вакальнай тэхнікі, фарміруе вакальна-тэхнічныя навыкі. Зразумела, што з самымі маленькімі трэба пачынаць спевы на самых невялікіх інтэрвалах: прыме, секундзе, тэрцы.

Найбольш развітымі ў музычных адносінах з'яўляюцца дзіцячыя калыханкі. Па характару яны звычайна спакойныя і пазбаўлены ўнутраных кантрастаў. Асноўнае функцыянальнае прызначэнне калыханак накіравана на тое, каб супакоіць дзіця. Але ж трэба мець на ўвазе таксама і пазнавальна-выхаваўчае значэнне калыханак. Народ здаўна разумее, што выхаванне дзіцяці — справа сур'ёзная і пачынаць яго трэба з маленства.

Калыханкі — першыя «заняткі» роднай мовай і музыкай, якія атрымліваюць дзеці з першых дзён жыцця. Некаторыя калыханкі

вылучаюцца яскравай і разнастайнай вобразнасцю. Канечне, змест калыханак, у якіх заключана інфармацыя, яшчэ незразумелы для самых маленькіх, але ж мелодыя супакойвае іх. Паводле заўвагі У. І. Ялатава, у мелодыцы калыханак захаваліся замоўныя элементы, якія маюць практычнае значэнне.

На інтанацыйныя і рытмічныя асаблівасці калыханак уплывалі пэўныя вытворчыя працэсы, якімі займаліся ў час калыхання люлькі (напрыклад, пража кудзелі і інш.).

Што датычыць ладавай пабудовы беларускіх калыханак, то яна складаецца ў асноўным з натуральных мажорных і мінорных ладоў, для якіх не характэрна танальная пераменнасць.

Дзіцячыя песенныя жанры калыханкі і забаўлянкі вельмі ўзаемазвязаны паміж сабою. Нярэдка калыханкі пераходзяць у забаўлянкі і прадаўжаюць тэматыку першых.

Найбольш устойлівымі ў жанравых адносінах з'яўляюцца лічылкі і дражнілкі. Гэтыя творы не столькі спяваюцца, колькі прыгаварваюцца, у іх наглядаюцца толькі асобныя элементы вакалізацыі. Адсутнасць разгорнутых інтанацыйных пабудоў у лічылках і дражнілках тлумачыцца іх функцыянальнай канкрэтнасцю і мэтанакіраванасцю.

Дзіцячыя песні значна адрозніваюцца ад калыханак сваімі музычнымі і выразнымі сродкамі. Усе гэтыя творы прасякнуты аптымізмам, бадзёрнасцю, светлым настроем. Дзіцячыя песні даюць магчымасць адлюстравць у дзеяннях персанажы зайкі, сарокі, чыжыка, камара і г. д.

Поспех і трываласць засваення той або іншай песні залежаць ад таго, наколькі яна зразумелая дзецям. Пры гэтым важна, каб дзеці выконвалі ролі адпаведных персанажаў песні, суправаджалі спева мімікай, рухамі, харэаграфічнымі, драматычнымі дзеяннямі. Фальклорныя песні якраз маюць для гэтага добрае магчымасці.

Аўтары не ставяць сваёй мэтай даваць падрабязныя метадычныя рэкамендацыі наконт твораў, найбольш прымальныя для спеваў дзяцей 2—6 гадоў. Адзначым толькі, як паказвае практыка, што найбольш даступным песенным матэрыялам для спеваў дзяцей малодшай групы з'яўляюцца мелодыі ў межах дыяпазона фа¹—си¹. У гэтым дыяпазоне гукі спяваюцца без напружання, натуральна. Авалоданне іншымі дыяпазонамі ідзе спачатку ўверх, а затым уніз, уключаючы до¹ ў старэйшай групе.

З адметных асаблівасцей дзіцячых песень трэба адзначыць арганічнае злучэнне ў іх мастацкага і пазнавальнага пачаткаў. На практыцы вельмі цяжка аддаць псравагу якому-небудзь з гэтых напрамкаў. Зразумела, што асаблівасці паэтычнай мовы, вобразнасць народнай творчасці, як і ўласна мастацкія сродкі адлюстравання рэчаіснасці, падаюцца з улікам дзіцячага ўспрымання — яго эмацыянальнасці. Іменна эмацыянальнасць у адносінах дзяцей да з'яў жыцця з'яўляецца найбольш даступнай формай засваення ўсяго невядомага. Педагагічны і эстэтычны народны вопыт заўсёды ўлічваў эмацыянальную асаблівасць успрыняцця мастацтва дзецьмі. Вось чаму дзіцячы фальклор даступны, лёгка засваяльны, просты па меладычнай пабудове. Дзіцячую песнятворчасць можна параўнаць з «азбукай» традыцыйнага мастацтва.

Істотнай музычнай асаблівасцю дзіцячага фальклору трэба адзначыць яго меладызаванасць. Амаль усе дзіцячыя жанры фальклору ўключаюць мелодыю або меладычныя элементы.

Мы не ставім мэтай тэарэтычны разгляд музычных асаблівасцей дзіцячай песнятворчасці. Таму звернем увагу на найбольш значныя рысы дзіцячай песні ў плане яе практычнага выкарыстання ў дашкольных установах.

Мы таксама не разглядаем методыку правядзення фальклорных заняткаў з дзецьмі дашкольнага ўзросту, таму што, па-першае, гэта пытанне не з'яўляецца нашай задачай і, па-другое, методыка правядзення мастацкіх заняткаў (у тым ліку і фальклорных) з самымі маленькімі падрабязна разгледжана ў педагагічнай літаратуры.

Праўда, трэба адзначыць, што разгляд методыкі правядзення, напрыклад, музычных заняткаў з дзецьмі дашкольнага ўзросту носіць у асноўным апісальны характар і не змяшчае канцэнтраваных метадычных прынцыпаў і пажаданняў.

На думку аўтараў, выпрацоўка агульнатэарэтычных метадаў і прынцыпаў у рабоце над фальклорнай спадчынай з дзецьмі дашкольнага ўзросту з'яўляецца неабходнай, бо народная творчасць мае свае асаблівасці выкарыстання ў дашкольных установах. Гэта асабліва складаная і далікатная справа, таму што патрабуе ад музычных кіраўнікоў і выхавацеляў глыбокага ведання вытокаў народнай спадчыны, уліку ўзроставых асаблівасцей дзяцей, іх мастацкіх здольнасцей.

Іменна таму, не абмяжоўваючы творчыя імкненні ўсіх, хто мае дачыненне да засваення фальклору малышамі, аўтары вылучаюць у тэзісным выкладанні асноўныя метадычныя прынцыпы і метады яго выкарыстання.

Аўтары спадзяюцца, што адзначаныя ніжэй прынцыпы і метады работы над фальклорным матэрыялам з'яўцца арыенцірам у дзейнасці музычных кіраўнікоў і выхавацеляў па выкарыстанню народнай творчасці.

Асноўны метадычны прынцып, якім трэба кіравацца пры рабоце над дзіцячай песняй, грунтуецца на ўліку асаблівасцей дзіцячага ўспрымання мастацтва і будовы іх галасавога апарату. Гэты прынцып вызначае асноўныя элементы методыкі засваення народнай песні: 1) адпаведнасць фальклорнага матэрыялу ўзроставым магчымасцям дзяцей; 2) прастата і даступнасць вызначанага матэрыялу; 3) паслядоўнасць і сістэмнасць пры яго падборы і вывучэнні; 4) ускладненне фальклорных твораў ад першага да шостага гадоў жыцця дзіцяці; 5) сувязь усіх мастацкіх кампанентаў, якія складаюць народную песню; 6) сур'эзнае прадумванне яго зместу музычнымі кіраўнікамі і выразнае высокамастацкае выкананне; 7) развіццё самастойнасці дзяцей на занятках фальклорнай музыкой; 8) суправаджэнне спеваў паказам цацак або малюнкаў, што забяспечвае сувязь паміж словам, прадметам і дзеяннем, спалучэнне музычнага матэрыялу з рухамі дзяцей; 9) правядзенне фальклорных заняткаў, асабліва з дзецьмі другога года жыцця, у гульнявой форме, пры якой малышы

з'яўляюцца адначасова і глядачамі і выканаўцамі; 10) правядзенне з дзецьмі трэцяга года жыцця сюжэтна-ролевых гульніў, у якіх яны выконваюць ролі розных птушак, зайчыкаў, мішак, перадаюць асаблівасці іх дзеянняў (гэтыя дзеянні павінны адпавядаць характару музыкі); 11) сістэмнасць паўтараў фальклорных твораў для лепшага іх засваення; 12) аб'яднанне (па магчымасці) фальклорных твораў адзіным сюжэтам; 13) выкарыстанне пры рабоце над народнай песняй музычных інструментаў, прадметаў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва.

Зусім не абавязкова праводзіць музычныя заняткі ў суправаджэнні інструмента. Не заўсёды інструмент можа быць тут добрым памочнікам. Справа ў тым, што калі інструмент гучыць з пачатку і да канца заняткаў, то дзеці, якія няправільна інтаніруюць, прадаўжаюць спяваць, не чуючы сябе. Музычнае суправаджэнне застаўляе іх спяваць у пэўнай танальнасці, у той час як спевы без інструмента (а капэла) даюць магчымасць знайсці найбольш зручны прымальны тон для ўсіх дзяцей, пачуць сябе і пачуць іншых. У гэтым сэнсе вельмі карыснымі будуць спевы твораў, змешчаных у дапаможніку без суправаджэння, так, як іх спяваюць або спявалі ў натуральным быту.

З мэтай большай даступнасці для выканання дзецьмі народных песень аўтары свядома перанеслі некаторыя творы ў другую танальнасць, каб зрабіць яе больш зручнай для спеваў.

Па характару дзіцячая песнятворчасць характарызуецца дынамічнасцю, маторыкай, рытмікай, спалучэннем слова, музыкі і руху.

Фальклорны музычны матэрыял дапаможніка можа выкарыстоўвацца ў рабоце з дзецьмі дашкольнага ўзросту ў наступных напрамках:

- 1) музыка для праслухоўвання;
- 2) музычныя творы для падпявання і спеваў;
- 3) музычныя творы для суправаджэння рухаў;
- 4) музычныя творы для правядзення гульніў;
- 5) музычныя творы для суправаджэння танцаў;
- 6) музычныя творы, апрацаваныя для дзіцячых інструментальных ансамбляў.

Мэта дапаможніка, асабліва ў музычным аспекце, зводзіцца да таго, каб даць найбольш характэрныя абагульненыя меладычныя тыпы беларускіх дзіцячых песень. Пры гэтым аўтары ўключылі ў зборнік не толькі лепшыя традыцыйны матэрыял, але і цікавыя апрацоўкі народных песень, якія значна ўзбагачаюць і ўпрыгожваюць фальклорныя творы, а таксама аўтарскія песні, блізкія па мелодыцы, зместу, вобразнасці да народнай песнятворчасці. У дапаможнік уключаны і некаторыя каляндарныя абрадавыя творы, якія па зместу і меласу адпавядаюць дзіцячым узроставым і вакальным магчымасцям.

А. М. Аляхновіч,
М. В. Рахчэеў

